

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITĂȚEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate:
Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

🌸 Apare în fiecare Joi. 🌸

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Procesul „Cărtii de Aur”.

(Urmare și fine).

12. Sub același titlu, publicând proclamațiunea aceluiasi comitet către națiunea maghiară și sēcuiască, datată din 20 Octomvrie 1848, și a comandantului militar din Sibiu *Puchner*, din 18 Oct. 1848, adresată municipiilor din Ardeal, precum și circularul episcopului gr.-or. Șaguna din 18 Octomvrie 1848, și al episcopului gr.-cat. Leményi din 21 Oct. 1848, adresat din partea fiecăruia către credincioșii săi, publică și proclamația comitetului român, datată din 20 Oct. (1 Noemvrie) 1848, pe paginile 465—469, ear' în textul acestei din urmă proclamațiuni se cuprind și următoarele:

»Veți fi înțeles până acuma, fraților, că ocârmuirea țării Ardealului a luat-o asupra sa înaltul general-comando... pentru-ca să scape țeara de uciderile, jaturile și păgânătățile cele mai neauzite, cari le fac comisarii și oamenii lui Kossuth, spre rușinea națiunii ungurești înaintea a toată lumea cultivată...

Cei-ce ascultă de comisarii fracțiunii lui Kossuth, aceia toți sunt necredincioși și călcători de jurământ...

Insuși Wesselényi cel vestit a fugit din Pesta de frica lui Kossuth, ca să nu-l spânzure, cum a spânzurat pe comitele Zichy.

...Intre amenințări de moarte s'a făcut și uniunea cea teroristică.

Ungurii toată vara au dus execuțiuni pe Români, 'i-au ucis la Mihalți, la Luna, 'i-au jefuit, 'i-au bătut până la moarte, la Michesasa, la Armeni, pe Câmpie și pe airea.

...Pe sufletul fracțiunii acesteia se va pune pustiirea satelor și orașelor, omorurile cele barbare, spintecarea copiilor, prostituirea femeilor și demoralizarea locuitorilor țării, cari le fac Ungurii și Sēcuii...

...Uitați-vă la furcile puse pe dealuri și la drumuri! Aduceți-vă aminte numai de jafurile și omorurile din acest an, ca să vă încredințați, și să vedeți cu ochii vostri monumentele frăției ungurești...

Frați Români! Incă odată, să nu credeți minciunilor lui Kossuth, Vay și Leményi, și fiți convingși, că anul 1848 este cel mai de pe urmă al tirăniei ungurești și cel dintăiu al învierii națiunilor asuprite!...

13. In capitolul »Proclamația lui Csányi« autorul face pe pagina 549 cu privire la activitatea comisariatului guvernial acum numit, următoarea observare:

»Guvernul maghiar introdusese pretutindenea (cuvântul acesta e tradus astfel: *mindenkorra* / Red.) în țeară sta-

tarul... numise pe un cutare Csányi comisar al guvernului cu drepturi nelimitate pentru Ungaria și Ardeal. Csányi 'și-a făcut bine datoria. A tăiat și spânzurat pe cine 'i-a căzut în mâni«...

14. In capitolul »Scrisoarea lui Buteanu« autorul publică pe pagina 579 spânzurarea prefectului *Buteanu* de către oamenii lui Hatvani, întemplată la 23 Maiu 1849 în *Josașiu*, și respective scrisoarea lui Buteanu, care conține următoarele părți încriminate:

...Și ce bine ar fi, dacă v'ați gândi, v'ați da socoteală și v'ați sili să câștiți dragostea Românilor!... ear' nu de a omorî oameni neînarmați, de a împușca femei și prunci, de a aprinde sate, a sărăci poporul și a prefăce țeara în treagă în cimiterii! ...dacă nu veți înceta cu faptele acestea tirane, cari se cuvin numai popoarelor barbare și sēlbatică... astfel de grea apăsare s'a ajuns numai sub jugul sēlbaticilor Mongoli, Tatauri și Turci. ...voi spurcați bisericile, și multe cele-ce se țin de slujba dumnezească și bisericască, de ceremonii, le-ați prădat și le-ați nimicit.

Pe cei-ce se întorc la voi îi primiți astfel, că îi despoiați de toate averile, pe popor îl faceți cerșitor, pribegitor în lume, ca prin aceasta apăsându-l și moralicește, sē-l puteți întrebuița drept instrument!

Libertatea voastră sunt furcile!»

Capitolul acesta autorul îl încheie cu cuvintele următoare:

»Și acest luceafăr al nostru a trebuit să se stingă în mâinile celor-ce făceau parte tocmai din neamul, pe care el voia sē-l lumineze și sē-l aducă la brează bună!«...

15. In capitolul »Repriviri« autorul scrie pe pagina 671 următoarele despre primirea rece pe care a întâmpinat-o în cercurile dela Viena *A. Treboniu Laurian*, reprezentantul comitetului român:

»Maghiarii (în original urmează și cuvântul »conservativi«. Red.), cari aveau încă trecere la curte și aveau și legături cu curtea, ponegriseră atât de mult națiunea română, și intrigaseră atât de mult în contra ei, până li-s'au prins vorbele. De aci nedumerirea și răceala Vienei.

Ca exemplu vom cita faptul, că se făcuse o petițiune, care a fost prezentată guvernului dela Viena din partea Maghiarilor, în copie (firește falsificată), petițiune dată ca în numele națiunii române, în care se cerea pentru viitor pe seama Românilor »scutire de dare« și alte imposibilități inventate. Au trebuit să urmeze multe schimbări de vorbe între guvern și unii dintre fruntașii poporului, până a putut fi convins guvernul, că întreaga chestie se bazează pe mistificare, falsificare, pe intrigile Maghiarilor.

Multe din calumniile aduse poporului din patria aceasta și isvorite din politica egoistă a Maghiarilor și a Sașilor«...

16. In capitolul »1853« descriindu-se atentatul din 18 Februarie 1853 în contra Maiestății Sale, autorul spune următoarele pe pagina 728:

»Fericita scăpare a monarhului din gura morții sigure, pe care o jurase Libényi, fantastul aderent al lui Kossuth«, etc. etc.

Pentru a judeca în cauză e competent tribunalul regesc din Cluj, ca judecătorie cu jurați.

Motivare:

Cartea numită, la aparență vrea să fie considerată ca op istoric, dar' în realitate, sub masca aceasta adunând unele părți singuratică ale istoriei și ale legilor, și citându-le numai în parte și incorect, grupează în mod meșteșugit isvoare false, și în mod tendențios vrea să presinte ungurimea astfel în fața româniei, ca-și-cum aceea ar fi în prima linie dușmană neîmpăcată a fraților de naționalitate română din patrie.

Sub mantaua scrierii de istorie, cartea expune astfel istoria României, că atunci când Maghiarii au ocupat părțile ardelenale ale țării, au aflat pe Români aici, ca vechi locuitori; nu 'i-au cucerit, ci lăsându-i în drepturile avute, le-au jurat frățietate, ba chiar și la creștinism au fost trecuți Maghiarii prin Români.

Ca basă fundamentală pentru dezvoltarea mai departe a opului, respectiv, pentru continuitatea sa, servește afirmarea, că Maghiarii au ținut până la o vreme jurământul, dar' mai târziu au pus pe Români în jug, 'i-au despoiat de pământ și de toată averea, de drepturi și de libertăți, în contra jurământului, 'i-au chinuit secolii de-arîndul, au căutat sē-i țină în sclăvie și în întunerecul neștiinței, și chiar și astăzi se nizuiesc sē-i nimicească.

Incepând dela șirurile de introducere ale opului, până la fine, se nizuiește prin curs de idei ca cel indicat mai sus și prin citațiuni, căror le dă culoare bătătoare la ochi, sē îmbrace în haina adevărului istoric aserțiunile sale.

Toate acestea autorul tinde să le dovedească nu numai prin date istorice, foarte adese-ori adoptate cursului său de idei și scopului său, și prin citațiuni făcute în același chip, ci tot atâta de des amestecă în ele propria sa judecată subiectivă, propriile cugete și păreri, ca critică ce necondiționat voește să se valideze, cum și advertisemente și instrucțiuni ce tind să dea direcțivă ideilor și atitudinii politice și sociale a maghiarimei.

Prin publicarea discursurilor cari au format basa ivirii și voinței de validitate a năsuințelor și aspirațiunilor na-

ționalistice române, născute și ajunse la dezvoltare în 1848, în legătură cu năsuințele maghiare de independență și rostite în firul acelor năsuințe, atribuind respectivilor oratori cuvinte ce se refer la stări atunci încă neexistente, prezentă instituțiuni de drept atunci încă neexistente, ca independența juzilor și a justiției de acum, ca obiecte de aspră critică în discursurile citate de el și prezentate ca rostite în 1848.

Toate acestea trec marginile istoriografiei chemate să scoată la iveală adevărul în întreaga ființa lui, și

având în vedere cursul de idei al opului;

având în vedere această prelegere ținută în ton desfrănat de pătimăș;

având în vedere usarea unilaterală și deplin prejudicioasă a datelor istorice și că astfel făcând us de ele voește să prezente ca stând în serviciul tiranismului maghiar și voinde să oprime libertatea tuturor altor popoare legi votate de constituția țării și sancționate, cum și pe autoritățile legale ale statului ungar ca pe unele cari față cu româniea din această țeară sunt volnice și tirane;

având apoi în vedere, că opul pe unele din figurile istorice venerate de națiunea maghiară și conducătoare și dătătoare de direcțivă a istoriei sale le descrie și le caracterizează năsuințele și rezultatele obținute prin activitatea lor în așa chip, ca româniea sē-și facă despre ele idee tocmai contrară;

având în vedere, în sfirșit, că opul a fost publicat în limba română și cu scop de a fi răspândit între românie:

în urmarea tuturor acestora se poate lua ca statorit, că adevăratul scop al opului e, ca neînțelegerea, care în 1848 așa triste contraste a creat în această patrie între maghiarime și românie, nici acum, după jumătate de veac, și după deplina schimbare a referințelor sē nu înceteze, definitiv, ci încă și mai mult să fie ațfătată în sufletul românimii.

Cartea redactată cu tendința și în modul indicat și prezentată ca op istoric, e necondiționat acomodată să trezească peste tot, dar' deosebi în inima româniei din patrie cea mai crudelă ură față cu maghiarimea, și după-ce prin această tendință a sa conține și răspândește directă provocare la nesupunere față cu legile, față cu ordinațiunile, decisiunile și hotărârile date de autorități în legala lor sferă de competență, și fiind-că atacă uniunea Ardealului cu patria mamă, decretată prin lege, sancționată, și agitând provoacă la revoltă în contra ei, și fiind-că în toate citațiunile și descrierile sale citate mai sus, autorul intercalează și părerile sale subiective, cum și fiind-că în legătură cu discursurile și scrisorile și alte date din 1848, cele mai pătimășe contra maghiarimei și uniunii, apte a provoca

cea mai mare agitatie, si se poate zice cari voesc quasi sa aprinda miscările romane din 1848, prin observările proprii făcute la acelea în modul cel mai întunecos, tendențios, și mai pe sus de ori-ce îndoială, chiar și însuși autorul voeste să conclue pentru-ca să agite și să ațite la infernală ură pe cetățenii de naționalitate română ai patriei contra națiunii maghiare de stat formătoare, — având în vedere, că conținutul cărții caracterizat în cele de mai sus, și îndreptat întru ajungerea scopurilor arătate în cele de mai sus, constituie faptul delictului ce lovește în pct 1 și 2 al §-lui 172 din codul penal, mai departe în §. 173, și că acelea au fost comise pe calea presei, — având în vedere că autor al cărții e indicat Teodor V. Păcățian, care a luat răspunderea pentru cele-ce ea conține: în urmarea tuturor acestora încriminatul, conform actului de acuză, cu drept cuvânt poate fi acusat.

Cluj, la 25 August 1902.

Dr. Csipkés m. p.
procuror reg.

Alegerea dela Ilia.

Răspuns: la „Întimpinare“.

Autorul scris la »Intimpinarea« apărută în Nr. 36 al »Activității«, este învățătorul din Murăș-Breteia, lângă Ilia, dl Iuga, »un alegător« la sinodul protopresbiteral, la spatele căruia află de bine a-și plasa părintele-protopop, administrator în Ilia, dl Avram P. Păcurariu și fratele său din Lancrâm, dl Avram S. Păcurariu, apărarea activității Domniei-lor pe teren bisericesc și școlar, precum și onestitatea primului, într'adevăr atinsă în articolul amintit: »Alegerea dela Ilia«.

Fiindcă atât autorul primului articol, cât și autorul »Intimpinării« mă numesc și pe mine cu numele, prezentându-mă într'o lumină falsă, voi răspunde, *silit*, la adresa domnilor Păcurariu, cari sunt autorii suflatești ai primului articol, unde sunt atacați, precum și ai »Intimpinării«, unde d-lor sunt luați în apărare de un iepuraș, erou de tufă, ca să fiu eu și alții pe nedrept atacați și D-lor să rămână — *spălați*. Cu dl Iuga nu stau de vorbă, când bine știu, că nu-i capabil a scrie articoli cu reflexiuni »psihologice« de felul »Intimpinării«. N'am gust a fi ridicol. Cu toate acestea, fiindcă d-sa a trimis și scris articolul, am fost silit să intentez domniei-sale proces de presă pentru vătămările nemeritate la adresa mea. În Nrul viitor voi publica Nr. judecătoresc dela Cluj.

Răspuns

Dlor

Avram P. Păcurariu,
în Ilia și
Avram S. Păcurariu,
în Lancrâm.

D-lor!

Articolul prim se ocupă de alegerea săvirșită la Ilia. Il subscriu întreg, așa precum s'a publicat, fiindcă toate sunt adevărate și fiindcă motivele publicării sunt morale și binetăcătoare tractului văduvit, ce-și așteaptă acum logodnicul său dela Ven. Consistor.

Toți oamenii de bine trebuie să ne bucurăm, că avem în comitat un organ, ca »Activitatea«, unde faptele incorecte, jignitoare binelui public, se pot sbiciui, pentru-ca oamenii puși la controlul public, se îndrepte și să-și potrivească interesele private cu interesele generale. Eu sunt deputat vechiu sinodal și congresual în cercul văduvit Ilia, de vr'o 15 ani ne cunoaștem. Cunosco cercul meu electoral Ilia-Dobra, ca și al Devei, și-l iubesc, ca leagănul meu. Am deci și dreptul constituțional-bisericesc precum și datorința, mai virtos a mă ocupa în momente critice cu afacerile publice bisericești din cercul meu de alegere.

Aceste momente critice au sosit, d. voastră le-ați provocat și așa trebuie să intervin și eu întru apărarea intereselor publice, pe cari d-voastră le jigniți.

E o insultă, că nici în mormânt n'asți da pace să odichnească nobilul Metropolitan Miron. Hiena îl desgroapă. Din contră, D-Ta, dl Avram S. Păcurariu, nu-l lasi în pace atunci, când după moartea aceluia imediat și după aceea în toate părțile prin birturi, pe strade, te-ai lăudat, că dacă Metropolitan Miron nu muria, D-Ta erai întărit de protopop la Dobra și nu Morariu cu 3 voturi. D-Ta te-ai lăudat, că Metropolitan Miron ți-a fost, »ca un tată« și tot D-Ta ai fost așa de mintelean, că în sinodul parochial din Dobra, pe când erai administrator, ai amenințat pe fruntașul Aron Muntean trecut acum la unire că-l »scoți cu gendarmii din biserică« și tot D-Ta te-ai lăudat în gura mare, că »ori te vreau Dobrenii, ori nu te vreau de protopop, Miron te-a pus și te va și întări de protopop«. »Nici nu se zice alta în acel articol, decât, că Metropolitan te-a »pus« la Dobra, ca să »fericești acel tract«. Au, poate, de aceea, ca să-l netericești?

Martori la acestea și fel de fel de laude provocatoare, că te-ai lăudat cu protecția altcui adevărată a fieiertatului Metropolitan, sunt: învățătorul T. Neamțu, parochul Oprea din Dobra, oamenii »foști« ai d-tale, precum și toți Dobrenii, 98%, cari au fost contra d-tale: d-nii Leșnican, A. Muntean, Petrovici, și alții.

Parochia centrală Dobra aduce cel puțin 2000 coroane venit la an, are școale normale, a fost un centru curat gr.-or. și ro-

mănesc, d-ta l'ai spart cu prostiile d-tale, însuși te-ai făcut imposibil, de ce nu te-ai retras la timp? Lipsa de tact a D-Tale e vina, că toți se uită, chiar și după ani trecuți — chiar și azi, ca la un postav roșu la D-Ta. N'ai decât să fii întărit în nemijlocitate apropiere de Dobra, la Ilia, ca prin aceasta să *provoci* din nou liniștea, cu greu restituită în Dobra de actualul protopop Iosif Morariu și alții. Mă provoc la D-Sa la dl contabil Vraciu și la toți șefii uniților, la inteligența tractului Dobra, ca să vedesc, că întărirea d-tale la Ilia o consideră șefii uniților de o *provocare* și pacea din Dobra în sinul bisericii noastre *întărirea d-tale ar pune-o din nou în pericol*. Îi rog să mă desmintă, dacă nu e așa. Am informațiuni temeinice, că-i așa. Ași fi un păcătos, m'ar muștra conștiința, dacă n'as desvêli la timp pericolul, ce amenință din nou biserica mea: dacă d-ta vei fi întărit.

La Ilia asemenea vrajbă a stîrnit dl Păcurariu. Acî părintele Avram P. Păcurariu din Ilia, ca administrator, a ținut votul colectiv cu 5 inși, și nu a ascultat de frunțașii de acolo: Ioanichie Olariu, tutor orfanal, Iuliu de Orbonaș, proprietar și I epitrop, primarul Maximilian Zomoniș ș. a., ca să *amîne* sinodul pe altă Duminecă, deoarece era tocmai cărătura de grâu la mașina de imblătit, ce ziua următoare sinodului era să lucre, și era cărătura fênelului, când lucră oamenii chiar și în Dumineci, dacă e timp frumos, cum era atunci. Majoritatea, 7 frunțași, protestând, s'a retras, ear' dl administrator a tras pe sfoară — votul colectiv, hotărînd cu 5 voturi, câțiva fini de ai d-sale, că parochia centrală primește pe »ori-care« dintre cei 3 candidați: Păcurariu, Oprea și Șinca, deși era secret public, pe care-l știam în Hunedoara și Deva mulți, în Ilia toți: că votul colectiv este pentru Oprea și abia câteva voturi pentru Păcurariu. Urmarea a fost 2 proteste a 72 de parochieni contra votului colectiv mincinos, pe care l'a stors părintele administrator în favorul fratelui său din Lancrâm, și în păgubirea de rea credință a lui Oprea, față de care s'a legătuț cu onoarea sa într'un act sărbătoresc, că »va da tot succesul constituțional și moral« la alegerea de protopop în Ilia. Și în această privință articolul prim spune adevărul.

Importante sunt reflexiunile psihologice ale »Intimpinării« cu privire la nevaliditatea unui pact, despre care zice, că a fost lipsit de morală și cerințele constituționale. Scopul acestor reflexiuni e, ca să scape onestitatea părintelui-administrator, care și-a călcat cuvântul de onoare dat în scris de dragul fratelui său, ca să-l căpătuească cu ori-ce preț: în paguba bisericii chiar.

Mă provoc la textul, ce se află în mâna dlui Dr. Alexandru L. Hosszu în Deva. Dacă îmi aduc bine aminte, scopul anume mărturisit în acel act sărbătoresc e prea nobil: *restituirea buniei înțelegeri în sinul frunțașilor*

din societatea română din Hunedoara și întrunirea tuturor la o conlucrare armonioasă pe teren bisericesc și financiar: la biserică și bancă.

Nu cred să cuteze dl Păcurariu, sau ori-ce om onest din lume, ca să nu dovedească: lipsa bazei morale și constituționale a acelui pact, care a fost aprobat în toate cercurile românești: la Sibiu, Deva, Ilia, Orăștie, întrucât s'a știut de el.

Ași vrea să-mi vină dl Păcurariu, sau ori-ce om onest din lume și să-mi dovedească, că a fost lucru *onest, moral și bun*, ca părintele Păcurariu din Ilia să dea un atare angajament sărbătoresc și să nu se țină de el, să lucre contra lui și să nu spună nimănui nimic, până-ce nu a săvirșit la alegere tragerea pe sfoară a acelui angajament luat.

Dar' asupra onestității dlui Avram P. Păcurariu judece publicul, eu tac.

Pe mine mă preocupă urmările bune ori rele, din sinul bisericii mele, dacă va fi întărit Păcurariu, sau Oprea? În vederea acestora trebuie să susțin lupta!

Acelea le prevăd cu toată siguranța: la Hunedoara se vor hărțui partizanii lui Oprea cu partizanii lui Păcurariu, dacă Oprea va rămânea în Hunedoara și nu se va duce la Ilia, ca protopop. Asta-i sigur, ca D-zeu în cer. Desbinările din biserică se vor transpune la bancă și în viața socială și pe toate terenele nu se va lucra nimic bun.

La Ilia același lucru, ear la Dobra va sparge din nou buba, care a început a se vindeca. Toate acestea au să urmeze, dacă Păcurariu ar fi întărit. Nu le știu aceste, din auzite numai, ci le știu din propria mea experiență, ca temeinic cunosător al raporturilor din aceste centre apropiate de mine.

Tot aceasta e și părerea dlor Bonts, notar public, Nicolae Stoichița, familia Dima, și alți frunțași din Hunedoara și părerea a însuși cumnatului dlui Păcurariu, a dlui George Dănilă, primar în Hunedoara, a dlui protopop Morariu, Vraciu, și alții din Dobra.

Îi rog, să mă desmintă, ca să nu creadă, că așa fi preocupat, sau unilateral informat în favorul lui Oprea, precum zice întimpinarea. Sincer vorbind, contra persoanei dlui Păcurariu n'am nimic, totdeauna i-am stimat și iubit, aceeași stimă și iubire am întimpinat și eu din partea d-lor. Dar în afacerea căpătuirii dela Dobra, desăprob *ținuta* fără tact a fostului administrator Avram S. Păcurariu din Lancrâm și trebuie să desăprob și ținuta de azi a dlui administrator Avram P. Păcurariu, fiindcă și-a călcat cuvântul și prin această procedură vătămă interese generale, de dragul unei căpătuirii a frate-său.

În ce privește meritele invocate cu zidirea bisericii din Briznic, eu așa știu, că e meritul exclusiv al unui filantrop, pe care autorul întimpinării, cu rea credință îl *retace*. Tot așa stă treaba și cu repararea bisericii și școlii gr.-or. din Dobra, care s'a făcut din fondul grănățesc, peste care Aron Muntean, ca fost president, notarul Cristea, Leș-

FOIȘOARA

HONORÉ DE BALZAC.

El Verdugo.

(Urmare).

— Fugii zise ea. Frații mei te caută pretutindeni ca să teucidă. Uite acolo, la capătul stâncii, vei găsi calul lui Juanito. Pleacă repede!

Ea îl împinse și tinêrul oficer o privi un moment mirat, dar ascultând îndată de instinctul conservării, care nu păreșește niciodată pe nici un om, nici chiar pe cel mai tare și mai nepăsător, se aruncă în parc, apucând în direcția arătată și se furișă printre stâncile, pe care numai caprele umblaseră până atunci. Auzi pe Clara strigând fraților săi să-l urmărească, auzi pașii uci-gașilor săi, auzi sunând pe la urechile sale gloanțele mai multor descărcături, dar în sfârșit scăpă, ajunse în vale, găsî calul și sărind pe el, dispărî cu iuțeala fulgerului.

După câțeva vreme ajunse la cartierul generalului, pe care-l găsi la masă împreună cu statul său major.

— Mă present și-ți aduc capul meu! strigă tinêrul oficer.

Era palid, speriat. Se așeză pe un scaun și spuse tot ce se petrecuse cu el. Și după-ce s'fîrșî, se făcu o tăcere înspăimîntătoare.

— Ești mai nenorocit, decât criminal, răspunse într'un târziu înfricoșatul general. Nu ești responsabil de crimele Spaniolilor și dacă mareșalul nu va zice nimic, despre partea mea ești eliberat.

Dar cuvintele acestea încurajară numai întrucâtva pe tinêrul oficer.

— Dar când va auzi împăratul despre asta!... zise el.

— Va vol să te împuște, zise generalul. Dar până atunci vom mai vedea. Și, la urma-urmei să nu mai vorbim despre asta. Acum avem altceva de făcut. Trebuie să pedepsim țara asta, în care se poartă războiu ca între sălbateci.

Câtăva vreme în urmă, un regiment întreg, un detașament de cavalerie și un convoi de artilerie erau pe drum, având înainte pe generalul și pe Victor. Soldații înformați de măcelul camarazilor lor, erau turbați și distanța, care despărția orașul Menda

de cartierul general, fu trecută cu o iuțeală uimitoare. Pe drum, generalul găsi sate întregi gata de luptă, dar toate satele acestea fură impresurate și locuitorii lor omorîți sau prinși.

Printr'o întempleră curioasă, vasele englezești rămăseră în loc și mai târziu numai se află, că vasele acestea duceau numai artilerie și merseră mai iute decât restul transporturilor, așa, că orașul Menda fu luat de trupele franceze aproape fără nici o luptă. Locuitorii speriați se preară și prevăzând, că cruntul general francez își va răsbuna și va da foc poate orașului întreg, propuseră să se denunțe singuri generalului. Generalul primî, punând condiția, ca locuitorii castelului, dela marchis și până la cel din urmă servitor, să se dea prinși. Invoindu-se cu această capitulațiune, generalul promise să ierte restul populației și să împedecă pe soldații săi de a prăda sau a da foc orașului. Fu cerută o contribuție mare și locuitorii cei mai bogăți se preară prizonieri pentru a garanta plătirea ei, care trebuia îndeplinită în douăzeci-și-patru de ceasuri.

Generalul luă toate precauțiunile de lipsă pentru siguranța trupelor sale, se îngrijî de apărarea țării și refuză de a pune soldații săi în case. După-ce îi așeză în corturi, se urcă în castel și-l ocupă în mod mi-

litar. Membrii familiei de Leganes și servitorii fură păziți cu îngrijire, fură legați și închiși tocmai în sala, în care se ținuse balul. Prin ferestrele sălii se putea bine vedea terasa, care domina orașul. Statul-major se așeză într'o galerie, unde generalul ținî un consiliu, referitor la măsurile ce trebuiau luate. Și după-ce trimise un adjutant la mareșalul Ney, după-ce ordonase să se stabilească baterii pe mal, ca să împedecă o eventuală debarcare a Englezilor, generalul și statul său major se ocupară de prizonieri. Două sute de Spanioli, pe cari îi predaseră locuitorii orașului, fură imediat împușcați. După aceasta, generalul dete ordin să se pună pe terasă atâtea spânzurători, câți oameni se află în sala castelului și să se cheme căleul orașului. Victor Marchand profită de ocazie și merse să vadă prizonierii, întorcându-se îndată spre general.

— Viu, îi zise el cu o voce înduioșată, să-ți cer grații.

— D-ta? zise generalul, privindu-l mirat.

Da, răspunse Victor, cer grații Marchisul văzînd, că se așeză spânzurător, a sperat, că vei schimba acest mod de moarte cel puțin pentru familia sa, care e nobilă. A spus, că nobilii nu se spânzură, ci în cazul cel mai rău se decapitează.

seara când a trecut convoiul pe acolo, câțiva patrioți au dat cu petri și i-au spart ferestrele. Fata dlui Stanca era tocmai în ferestră și a fost minune, că a scăpat teafără. A doua zi părintele s'a dus la biserică, ca să aștepte pe inflcărații kossuthiști, cari în loc să vadă slujbă, au întâmpinat o strajnică spovadă din partea harnicului preot. În ziua următoare s'au dus 2 dintre aranjatori la părintele Stanca, ca să se roage de ertare. Tare frumos!

— **Statificarea casselor comitatense.** Proiectul de budget pe 1903 al ministrului de finanțe se va încheia la erogate cu un plus cauzat de statificarea casselor comitatense, al căror personal va fi atașat la percepatoarele de stat, care-l va și plăti. Széll a și încunostințat jurisdicțiunile să nu mai prelimizeze dotațiunea acestor funcționari. Planul va fi acoperit însă din budgetul ministrului de interne, care va scădea dotațiunea de stat acordată comitatelor.

— **Redactor expulsat.** După Alwin Cramer urmează Arthur Korn. Foile șoviniste adică aduc știrea, că căpitanul de poliție din Chichinda-mare, imitând pe prim-căpitanul Bandl din Timișoara, a provocat pe redactorul ziarului »Grosskikindaer Zeitung« să-și legitimizeze ubicațiunea. La aceasta Korn a rugat senatul orașenesc să-l primească de cetățean al orașului Chichinda-mare. Cerearea însă i-s'a respins. Totodată s'a decis expulsarea lui din Timișoara. Find dl Korn pe vremea aceea dus la Budapesta, decusul de expulsare a fost lipit pe ușa locuinței sale.

— **Bancnote nouă.** Cu începerea dela 20 Octomvrie a. c. se vor pune în circulațiune din partea Băncii Austro-Ungare biletele cele nouă à K 100, pe lângă retragerea din circulațiune a biletelor de câte fl. 100.

— **Culegerea și păstrarea poamelor.** Deși anul acesta avem puține poame, totuși cele rămase va trebui să le culegem

cu atât mai mare îngrijire, cu cât ele sunt în anul acesta mai căutate și prin urmare mai scumpe. Dăm aci câteva sfaturi în această privință, care am dori să fie urmate de cultivatorii de pomi în interesul lor chiar.

Poamele ce sunt destinate pentru a le păstra mai mult timp se vor culege totdeauna cu mâna, pe timp uscat, dimineața, după-ce s'a dus roua de pe ele.

Unele fructe ca: persecile, merele și perele de vară, se moaie dacă le lăsăm să se coacă pe pom, se vor culege dar' mai de vreme spre a-și completa coacerea la locul de păstrare.

Perele de toamnă și de iarnă se vor culege când coaja lor e verde-galbenă la coadă.

Culegerea se se face în mai multe rânduri, în coșuri cu paie pe fund.

Condițiunile de păstrare sunt: locul de păstrare să nu fie prea cald, nici prea umed și lumină să pătrundă foarte puțină, aerul să nu se schimbe.

O cameră rece așezată spre mează-noapte, între alte două camere și neavând ferestrii decât într'o parte, provăzute cu obloane, este foarte nimerită pentru a păstra fructe.

Deasemenea o pivniță sănătoasă e bună pentru păstrarea fructelor, dar trebuie puse în ea aproape coapte, altfel rămân cu gust rău. Fructele nu se șterg și nu trebuie să se poarte mult prin mâni; se așează pe polițe cu coade în sus, fără să se atingă între ele pe fân sau pe mușchiu uscat. Se vor căuta cât de des și se vor înlătura cele stricate.

Expoziția industrială din Sibiu.

Se aduce la cunoștință publică, că expoziția industrială ce »Reuniunea română de agricultură din comitatul Si-

biului« aranjază dimpreună cu »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« se va deschide în Dumineca din 19 Oct. n. la 11 ore a. m. în sala cea mare dela Gesellschaftshaus și va sta la dispozițiunea publicului până în Dumineca din 26 Octomvrie n. 1902 la 11 ore a. m., când se va face închiderea solemnă precum și împărțirea premiilor.

Cu privire la obiectele de expus pentru orientare ne luăm voce a da următoarele indicațiuni:

1. a) Se primesc tot felul de obiecte de industrie de casă, (țesături, cusături, covoare etc.) lucrate de femeile noastre.

b) Este de dorit și vor avea întâetate costume întregi (îmbrăcăminte bărbătești și femeiești), cari să reprezinte portul original obicnuit din vechime în comuna respectivă.

Deasemenea vor fi binevenite obiecte de industrie casnică, cari sunt pregătite de țăranii, cari nu sunt meseriași de profesiune. Aici aparțin tot felul de unelte și scule folosite în economia casnică, atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

c) Obiecte din industria profesională (diferite meserii).

2. Obiectele de expus sunt a se trimite la adresa »comitetului aranjator« al expoziției în Sibiu (Nagy-Szeben) din 10 până cel mult în 15 Oct. n. c. Spe-sele de transport le supoartă expontul; comitetul aranjator ia însă răspundere pentru păstrarea în bună regulă a obiectelor incurse.

3. Fiecare obiect de expus are să se provadă cu ținulă, ce va purta nu-

mele complet, caracterul, (măiestru, calfă, învățacel etc.) și locuința exponentului, și eventuala indicațiune, că obiectul respectiv e de vânzare (în care caz să se indice apriat și prețul), se dăruiește comitetului aranjator pentru întemeierea unui museu industrial, etc.

Despre festivitățile împreunate cu expozițiunea precum și despre eventualele dispozițiuni ulterioare se vor da amănunte la timpul seu.

Sibiu, în 17 Sept. n. 1902.

D. Comșa,
pres. reun. de agr.

V. Tordășianu,
pres. reun. mes. rom.

T. Popoviciu,
secret. gen.

Insertiuni și reclame se primesc la adm. foii „Activitatea“.

Avis!

Subscrisul am o mașină de tric t completă, purtată cu vapor, cu o putere de 4 cai, folosită de abea trei ani, care o vind din mână liberă cu condiții foarte ușoare.

Cugir, 12 Septemvrie 1902.

Iacob Roth,
proprietar și neguțator.

„DACIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii: (Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 $\frac{1}{2}$ %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6%.

c) depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligații cu caventi.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță ipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează realități și alte drepturi și întreprinderi de tot soiul.

Direcțiunea.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri ———

Bilete de log. ———

Broșuri ———

Circulare ———

Bil. de vizită ———

Invitări ———

Bilanțuri ———

Acții ———

Cap. de epist. ———

Placate ———

Ord. de dans ———

Adrese ———

Compturi ———

Note ———

Preț Curent. ———

Anunțuri ———

Registre ———

Imprimate ———

Couverte ———

Bilete de cun. ———

Etc. etc. etc. ———

Există deja de 14 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.